

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
871-06

meddelad i Stockholm den 23 april 2008

KLAGANDE

AA

Ställföreträdare

BB och CC

MOTPART

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Göteborg dom den 21 december 2005 i mål nr 1546-05
(bilaga)

SAKEN

Assistansersättning

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför i huvudsak följande. Hennes extra tillsyns- och omvårdnadsbehov med anledning av funktionshindret förutsätter en dubbelbemannad assistans dygnet runt. Hennes föräldrar har föräldraansvar också för hennes tvillingsyster, storebror och storasyster. Föräldrarna utför assistenternas uppgifter tillsammans med

Dok.Id 50011

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

dem när hon så önskar, tar hand om henne när hon är sjuk och ser till att hon får omvårdnad, trygghet och en god fostran.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. AAs hjälpbehov är mycket omfattande och kan inte på något sätt jämföras med hjälpbehovet hos ett femårigt barn utan funktionshinder. Ett svårt sjukt barn kräver rent praktiskt en annan typ av hjälp för att få sina grundläggande behov tillgodosedda än ett friskt barn i samma ålder. Vid bedömningen av antalet timmar med assistansersättning kan man dock inte helt bortse från det föräldraansvar som föräldrarna har enligt föräldrabalken. I RÅ 2004 ref. 16 – som rörde frågan om assistansersättning med förhöjt belopp – ansågs det arbetsledaransvar för ett barns personliga assistenter som barnets mor fullgjorde inte vara av den omfattningen att det gick utöver föräldraansvaret. Tidsåtgången för föräldrarna att tillgodose ett femårigt barns grundläggande behov är svår att uppskatta men bör under alla omständigheter uppgå till tre timmar per dygn.

Regeringsrätten har hämtat in yttrande från Socialstyrelsen som anför bl.a. följande. AA tillhör den grupp av barn som är de mest resurskrävande att vårda i hemmet. Det är en mycket liten grupp barn som har så omfattande och ständiga behov av insatser dygnet runt. AA grundläggande behov till följd av funktionshindret består bl.a. av omfattande andningshjälp, hjälp att röra, vända och förflytta sig, matning och gastronomi, personlig hygien och behandling av spasticitet. Därutöver har AA naturligtvis samma behov som alla andra barn, dvs. behov av omvårdnad, trygghet, fostran, utveckling och tillsyn. Barn i femårsåldern har behov av stöd och viss hjälp med de grundläggande behoven. Det är dock uppenbart att AA behov inte kan jämföras med andra barns i samma ålder. Det är fråga om mycket speciella och omfattande behov, som inte ryms inom det normala föräldraansvaret för ett barn i femårsåldern. Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon nämnvärd del av den tid som krävs för att tillgodose AA behov.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

I målet är utrett att AA behöver hjälp av två personer dygnet runt och att hon har rätt till ersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning, LASS. Enligt 6 § LASS beviljas assistansersättning för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, dock längst sex månader, då den enskilde har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring (beviljade assistanstimmar).

Enligt 6 kap. 1 § föräldrabalken har barn rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran. Enligt 2 § har den som har vårdnaden om ett barn ett ansvar för barnets personliga förhållanden och ska se till att barnets behov enligt 1 § blir tillgodosedda. Vårdnadshavarna svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Frågan i målet är hur det föräldraansvar som AA föräldrar har enligt föräldrabalken påverkar hennes rätt till assistansersättning.

I förarbetena till den ursprungliga regleringen i LASS diskuterade föredragande statsrådet behovet av personlig assistans till barn. Det framgår att avsikten är att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av rätten till assistansersättning. Det gjordes dock inte några närmare uttalanden till vägledning för hur detta ska göras (prop. 1992/93:159 s. 65 och 66, se även s. 172). År 1996 föreslog regeringen en ändring i LASS i klagörande syfte. Ändringen innebar att lagen skulle kompletteras med en bestämmelse som angav att vårdnadshavarens ansvar för barnets behov av omvårdnad, trygghet, fostran, utveckling och tillsyn enligt föräldrabalken skulle beaktas särskilt vid bedömningen av behovet av personlig assistans (prop. 1995/96:146 s. 16 och 17). Riksdagen avslög förslaget. Som skäl anfördes i huvudsak att det inte behövdes något klagörande eftersom principen om kompensation för merkostnader och merarbete redan hade en fast förankring inom handikappområdet (bet. 1995/96:SoU15 s. 18).

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Vid bedömningen av barns rätt till assistansersättning ska föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken beaktas på så sätt att ersättning ska utgå endast för sådan hjälp barnet behöver som inte ingår i det vanliga föräldraansvaret. Praxis innebär att man jämför omfattningen av föräldraansvaret för ett friskt barn i samma ålder med behovet hos det funktionshindrade barnet. För små barn leder det i de flesta fall till bedömningen att föräldrarna ska svara för barnets behov under ett visst antal timmar och att assistansersättning inte utgår för den tiden.

Den omvårdnad som AA behöver är inte bara mer omfattande än den de flesta andra funktionshindrade behöver, utan den är också av en annan karaktär. Till mycket stor del är det fråga om vård av rent tekniskt slag. AA har dock rätt att av sina föräldrar få omvårdnad, trygghet och en god fostran utan att föräldrarna vid sin samvaro med henne samtidigt ska behöva ombesörja den speciella tekniska vård hon behöver.

De behov som hon har till följd av sitt funktionshinder ska därför i sin helhet tillgodoses genom assistansersättning.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med ändring av kammarrättens dom förklarar Regeringsrätten att AA har rätt till assistansersättning motsvarande 336 assistanstimmar per vecka.

Sten Heckscher

Marianne Eliason

Carina Stävberg

Anna-Karin Lundin

Henrik Jermsten

Kaija Hultquist
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. I
Föredraget 2008-04-02